

Posudek oponenta na rigorózní práci

oponentský posudek

Jméno posuzovatele:
Doc. RNDr. Věra Čížková, CSc.
Datum: 24.4.2018

Autor: **Mgr. Kateřina Malcová**

Název práce: **Hodnocení jednotlivých oborů biologie a oblíbenost přírodopisu u žáků 2. stupně ZŠ a nižšího gymnázia**

Cíle práce:

Předložená rigorózní práce se opírá o článek uveřejněný v recenzovaném časopisu Biologie, chemie, zeměpis a je jeho autorským komentářem rozšířeným o problematiku postojů žáků k přírodním vědám a přírodopisu.

Cílem výzkumu v prezentovaném v článku bylo zjistit, jak hodnotí žáci 2. stupně základních škol a nižšího stupně víceletých gymnázií jednotlivé biologické obory, které jsou na tomto stupni škol vyučovány a dále zjistit, které faktory hodnocení jednotlivých biologických oborů ovlivňují.

Struktura (členění) práce, odpovídá požadovanému? ANO

Rozsah práce (počet stran textu, počet stran příloh): 26 stran základního textu a 16 stran příloh – text publikovaného článku

Je uveden anglický abstrakt a klíčová slova? ANO

Je uveden seznam zkratk? NE

Struktura práce odpovídá stanovenému cíli. První kapitola - Autorský komentář k provedení výzkumu - je zpracována úsporně (1 strana textu). Druhá kapitola – Postoje žáků a jejich měření (7 stran) se blíže zaměřuje na přírodovědné předměty, konkrétně přírodopis, a stručně rozebírá jednotlivé faktory, které postoje žáků k němu mohou ovlivňovat. Kapitulu Diskuse autorka správně, vzhledem k pojetí práce, alternativně nazývá Náměty pro další výzkum. Shrnuje v ní informace z předešlých kapitol a zamýšlí se nad zaměřením dalších výzkumů orientovaných jak na sledování postojů, tak na hodnocení oblíbenosti přírodopisu.

I když je oblíbenost vyučovacích předmětů a postoje k nim vzájemně úzce svázána, domnívám se, že by tato vazba mohla být v úvodu druhé kapitoly alespoň stručně naznačena. V této souvislosti bych poprosila autorku o vysvětlení vzájemného vztahu pojmů motiv, zájem, postoj.

Poznámku bych měla k vyjádření autorky na str. 17 „*Osobnost učitele je navíc faktor, se kterým můžeme pracovat ihned. Kromě základního předpokladu, aby měl učitel motivaci zlepšovat svoji práci, k tomu, abychom mohli začít ovlivňovat postoje žáků žádoucím směrem, stačí autoevaluace naší práce.*“ Opravdu se autorka domnívá, že autoevaluace stačí a je skutečně to hlavní?

Literární přehled:

Odpovídá tématu? ANO

Je napsán srozumitelně? ANO

Použil(a) autor(ka) v rešerši relevantní údaje z literárních zdrojů? ANO

Jsou použité literární zdroje dostatečné a jsou v práci správně citovány? ANO

V seznamu použité literatury je uvedeno 64 citovaných pramenů, z toho téměř třetina zahraničních.

Práce se zdroji odpovídá stanoveným požadavkům.

Příloha: Publikovaný článek

Jádrem předkládané rigorózní práce je publikovaný článek, který byl před uveřejněním posuzován dvěma nezávislými recenzenty. Proto jsem upustila od jeho hodnocení ve smyslu recenzním, ale na tomto místě vznáším několik poznámek, resp. dotazů, na které jsem přímo v textu nenalezla odpověď.

Poznámky:

- V článku nebyla zmíněna bližší charakteristika (znění) a počet jednotlivých položek dotazníku. Domnívám se ale, že v rigorózní práci mohl být dotazník blíže charakterizován, respektive přímo uveden, neboť by bylo zajímavé konfrontovat výsledky s jeho zněním.
- V kapitole Zpracování dat uvádíte: „*Abychom minimalizovaly možné zkreslení hodnocení oborů, se kterými žáci neměli přímou zkušenost (genetika a evoluční biologie), bylo porovnáno průměrné hodnocení žáků, kteří v rámci vyučovacích předmětů ještě neabsolvovali všechny biologické obory (tj. žáci šestých, sedmých a osmých tříd) s hodnocením žáků devátých tříd, kteří už výuku všech oborů biologie absolvovali.*“ Nebylo rozdělení oborů biologie v dotazníku, (i s vysvětlením v závorce) pro žáky náročné? Názvy některých oborů i se stručným vysvětlením mohly být relativně prázdné pojmy, zvláště pro žáky 6. a 7. ročníku. Domníváte se, že žáci měli dostatek informací o jednotlivých oborech (znalostních podkladů) pro to, aby mohli oblibu oborů vyjádřit (posoudit) a vy ji následně hodnotit?
- Průměrným hodnocením jednotlivých biologických oborů v závislosti na typu školy uvedeném v Tab. 5 se míní průměry 6. - 9. ročníku ZŠ a průměry všech odpovídajících ročníků GY? Není toto porovnávání přílišným zjednodušením? Domnívám se, že věk žáků je velmi důležitý faktor pro posuzování dané problematiky, nebylo by vhodné hodnocení provádět vždy u stejných věkových kategorií a ty pak následně porovnat, např. porovnat až žáky 9. tříd?
- V diskusi uvádíte: „*Oborem, jehož oblíbenost klesala s věkem nejvíce, byla geologie, která je žáky obecně neoblíbená.*“ Jakou otázkou jste zjišťovala zkušenosti žáků z 1. stupně např. o geologii? („*Mladší žáci, kteří se s geologií setkali na prvním stupni, ji hodnotili neutrálně.*“)

Formální úroveň práce (obrazová dokumentace, grafika, text, jazyková úroveň):

Text práce je napsán srozumitelně bez významných obsahových nedostatků s občasnými formulačními a gramatickými prohřešky.

Závěr:

Předložená práce splňuje požadavky na práci tohoto typu obvyklé. Zvolené téma i jeho zpracování svědčí o autorčině zájmu o problematiku a hlavně o snaze poukázat na biologické obory, kterým by měla být věnována zvýšená pozornost nejenom při výuce žáků na základní škole ale už i v pregraduálním vzdělávání budoucích učitelů biologie. Práci doporučuji přijmout k obhajobě a její autorce po úspěšné obhajobě a složené zkoušce udělit titul doktor přírodních věd ve zkratce RNDr. před jménem.

Podpis oponenta:

